

WYBIERAM
ŚWIADOMIE

SCENARIUSZ 3

NAPISZ MNIE WARSZTAY DOBREGO PISANIA

GRUPA DOCELOWA
UCZNIOWIE W WIEKU **12-18**

Cele projektu edukacyjnego:

- * powtórzenie i utrwalenie wiadomości na temat rodzajów tekstów,
- * sposoby na to, jak napisać dobry tekst,
- * przerehabilitowanie tekstów,
- * pobudzenie kreatywności i wyobraźni u młodzieży,
- * uświadomienie uczniom, że książki mogą powstawać na podstawie filmów – wskazanie przykładów,
- * napisanie mini-scenariuszy teatralnych,
- * wprowadzenie mapy myśli oraz dramy na zajęcia.

Produkty końcowe projektu edukacyjnego:

- * 10 wskazówek dotyczących pisania dobrych tekstów,
- * przerehabilitowane teksty,
- * opisy wybranych scen filmowych,
- * mini-scenariusze na podstawie opisu scen filmowych,
- * rekwizyty, dekoracje, stroje potrzebne do występów,
- * mapy myśli podsumowujące wiadomości na temat gatunków tekstów.

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ

ETAP PROJEKTU

I

WYBÓR ZAGADNIENIA
I OKREŚLENIE CELÓW
PROJEKTU

II

REALIZACJA PROJEKTU

III

PREZENTACJA PROJEKTU

IV

OCENA PROJEKTU

SUGEROWANE DZIAŁANIA

CZĘŚCI

CZAS REALIZACJI

1. Wprowadzenie

- a) rodzaje tekstów - dyskusja
- b) wskazówki dotyczące pisania tekstów.

1

około 1,5 godziny

- a) 45 min.
- b) 30 min.

2. Podjęcie decyzji o realizacji projektu.

2

15 min.

3. Ćwiczenia na tekstach.

3

około 45 min.

4. Dopisz mnie! – praca zespołowa.

4

około 45 min.

5. Marzenia o własnej powieści – ćwiczenia.

5

około 45 min.

6. Scena filmowa i literacka – praca zespołowa:

- a) wprowadzenie,
- b) przygotowanie,
- c) opracowanie,
- d) prezentacja.

6

około 2 godzin
+ praca zdalna:

- a) około 20 min.
- b) około 2 dni – praca zdalna
- c) około 45-90 min.
- d) około 45 min

7. Pisanie to sztuka:

- a) przetworzenie tekstów na mini sztuki teatralne
- b) praca nad rekwizytami, strojami i dekoracjami.

7

około 1,5 godziny + praca zdalna:

- a) około 45-90 min.
- b) około 2 godzin – praca zdalna

8. Prezentacje mini-sztuk teatralnych:

- a) próby generalne,
- a) przedstawianie mini-sztuk.

8

około 1,5 godziny:

- a) około 45 min.
- b) 90 min.

9. Podsumowanie pracy nad projektem i utrwalenie wiadomości:

- a) mapy myśli na temat gatunków tekstów,
- b) czas na pytania.

9

około 50 min.

- a) 30 min.
- b) 20 min.

RAZEM

około 10 godzin lekcyjnych + czas na pracę zdalną oraz przygotowanie się do występów

UWAGI

*** gwiazdki sugerują podział na poszczególne dni

WYBÓR ZAGADNIENIA I OKREŚLENIE CELÓW PROJEKTU

1. WPROWADZENIE

czas całkowity: około 1,5 godziny

Nauczyciel wprowadza uczniów w temat zajęć poprzez dyskusję i ćwiczenie z tekstem. Może zrealizować tylko część zaproponowanych działań lub uzupełnić je o nowe, dopasowane do grupy wiekowej.

a) rodzaje tekstów - dyskusja

czas: 45 min.

Nauczyciel rozpoczyna dyskusję na temat rodzajów tekstów.

Przykładowe pytania:

- *| czy ktoś z Was pisze teksty? na przykład wiersze, opowiadania, czy eseje? prowadzi bloga? prowadzi inny rodzaj aktywności pisarskiej?
- *| czy ktoś z was próbował sił w dziennikarstwie?
- *| myślicie, że jest to ciężka praca?
- *| czy każdy może zostać pisarzem?
- *| czym różni się zawód dziennikarza od pisarza?
- *| jak można osiągnąć sukces zawodowy w tych dziedzinach?

Po skończonej dyskusji i wymianie doświadczeń, nauczyciel zadaje uczniom **kolejne pytanie: Jakie znacie rodzaje tekstów?**

Przykładowe odpowiedzi:

- *| artykuł,
- *| felieton,
- *| wywiad,
- *| reportaż,
- *| sprawozdanie,
- *| recenzja,
- *| esej,
- *| tekst sprzedażowy,
- *| artykuł naukowy,
- *| tutorial, itp.

Prowadzący prosi jednego z uczniów, aby wszystkie odpowiedzi uczestników projektu zapisał na tablicy/flipcharcie. Następnie uzupełnia ich wiadomości o inne gatunki rozdając im przygotowane wcześniej materiały (**Załącznik 1 – gatunki i rodzaje tekstów**). Wspólnie analizują materiał, zastanawiają się jak powstają nowe gatunki i rodzaje.

b) wskazówki dotyczące pisania tekstów

czas: 30 min.

Nauczyciel przedstawia uczniom wskazówki dotyczące pisania tekstów. Uczniowie wspólnie zastanawiają się, czy uzupełniliby tą listę o swoje spostrzeżenia. Dokument warto zachować na koniec projektu tak, aby uczniowie spróbowali go uzupełnić po realizacji wszystkich jego części (**Załącznik 2 – wskazówki dotyczące pisania tekstów**).

2. PODJĘCIE DECYZJI O REALIZACJI PROJEKTU

czas: 15 min.

Nauczyciel wraz z uczniami podejmuje decyzję o realizacji projektu. Wspólnie ustalają jego tytuł.

***

II

REALIZACJA PROJEKTU

3. ĆWICZENIA NA TEKSTACH: przeredagowanie

czas: około 45 min.

Zadanie polega na przeredagowaniu wybranego tekstu. Prowadzący proponuje ćwiczenie, które z jednej strony uczy skupienia się na rzeczach ważnych, z drugiej zaś pomaga rozwijać wyobraźnię.

Uczestnicy zajęć zostają podzieleni na dwie grupy. Pierwsza grupa otrzymuje rozbudowany tekst dotyczący określonej tematyki (**Załącznik 3 – tekst dla grupy 1**). Zadaniem zespołu jest przeredagowanie tekstu tak, aby był krótki i zwięzły. Uczniowie powinni postarać się zawrzeć w nim wszystkie najważniejsze informacje.

Drugiej grupie przypisano odwrotne zadanie. Zespół otrzymuje krótki tekst (**Załącznik 3 – tekst dla grupy 2**), który muszą rozbudować i sprawić, aby był bardziej interesujący.

Po zakończeniu zadania przedstawiciele obu grup odczytują swoje prace. Następnie nauczyciel podejmuje dyskusję z uczniami na temat wspólnej pracy.

Przykładowe pytania:

*| czy łatwo Wam było przeformułować treść tekstów?

*| co sprawiło Wam najwięcej problemów?

*| co jest łatwiejsze – zmiana tekstu rozbudowanego na krótszy, czy odwrotnie? itd.

* * *

4. DOPISZ MNIE! praca zespołowa

czas: około 45 min.

Nauczyciel dzieli klasę na 4 grupy. Każdej z nich rozdaje po jednej książce z dowolnego gatunku. Może to być np. kryminał, powieść historyczna, książka przygodowa. Następnie mówi każdemu z zespołów, aby otworzyli daną książkę na stronie, na przykład 125 i przepisali pierwsze zdanie znajdujące się na niej.

Zdania te mają rozpoczynać nowe akapity – dopisane przez poszczególne grupy. Uczniowie nie powinni sugerować się historią zawartą w książce. Ich zadaniem jest stworzenie własnej, oryginalnej historyjki/opowiadania wokół zdania, które znaleźli w książce. Każda z grup otrzymuje na to zadanie około 20-30 minut.

Po zakończeniu pracy przedstawiciele grup kolejno pokazują, jaką książkę otrzymali od nauczyciela, następnie czytają pierwsze zdanie z niej pochodzące i w końcu napisany akapit.

Prowadzący dla podsumowania może zadać kilka pytań, np.:

*| czego nauczyliście się podczas tego ćwiczenia?

*| czemu może ono służyć?

*| czy dopisanie tekstu do dowolnego zdania jest trudne? Jeśli tak, to dlaczego? itd.

* * *

II

REALIZACJA PROJEKTU c.d.

5. MARZENIA O WŁASNEJ POWIEŚCI

ćwiczenia

czas: około 45 min.

Nauczyciel wprowadza uczniów w tematykę zajęć:

Na pewno każdy z Was myślał kiedyś o napisaniu jakiegoś tekstu. Może w formie pamiętnika, a może felieton lub esej dotyczący jakiejś tematyki, czy też wielką powieść opowiadającą niesamowitą historię. Będzie to ćwiczenie na pobudzenie Waszej wyobraźni i kreatywności.

Zadaniem każdego uczestnika projektu będzie wymyślenie 3-5 tytułów książek, które chcieliby napisać. Następnie do każdego z nich powinni sporządzić kilkudaniowe streszczenie, czego dotyczyłby dany tekst.

Po skończonym zadaniu nauczyciel wybiera kilku uczniów (w zależności od czasu, jaki chce poświęcić na to ćwiczenie), którzy mają zaprezentować efekty swojej pracy (Załącznik nr 4 – przykładowe tytuły książek).

***

6. SCENA FILMOWA I LITERACKA

praca zespołowa

czas: około 2 godzin + praca zdalna

Nauczyciel wprowadza uczniów do ćwiczenia:

Film od początku fascynował i wzbudzał emocje. Wraz z rozwojem technologii możemy oglądać coraz ciekawsze produkcje. Popularność niektórych filmów jest tak duża, że wokół nich rozwija się sprzedaż gadżetów z nim związanych. Zdarza się również tak, że film staje się inspiracją do napisania książki. Znamy jakieś przykłady, gdy książka jest napisana na podstawie filmu, a nie odwrotnie?

Przykładowe odpowiedzi:

- *| *Star Wars*
- *| *Stowarzyszenie umarłych poetów*
- *| *Babe – świnka z klasą*
- *| *Zielona miła*
- *| *Pamiętnik*
- *| *List w butelce*
- *| *Szkoła uczuć, itd.*

a| wprowadzenie

czas: około 20 min.

Nauczyciel wprowadza uczniów do zadania:

Waszym zadaniem będzie przelanie na papier wybranej sceny filmowej.

Następnie dzieli klasę na 4 grupy, którym kolejno przydziela jeden gatunek filmowy:

- *| GRUPA I: komedia romantyczna
- *| GRUPA II: dramat psychologiczny
- *| GRUPA III: science fiction
- *| GRUPA IV: thriller

Każda z grup ma za zadanie wybrać film, który należy do podanego gatunku filmowego, a następnie jako zespół muszą wybrać scenę, którą przełożą na papier, czyli opisać ją. Zasada jest jedna – uczniowie nie mogą wybrać filmów, które są odwzorowaniem książek, bądź odwrotnie.

II

REALIZACJA PROJEKTU c.d.

b) przygotowanie

czas: około 2 dni – praca zdalna

Uczniowie pracują nad materiałami częściowo zdalnie. Poza szkołą wybierają film i oglądają go. Dokonują również wyboru sceny, którą chcą opisać. Następnie tworzą tekst. Wybór filmu i długość sceny ustalają z nauczycielem. Uczniowie otrzymują na przygotowanie się do zajęć około 2 dni. Każda z grup przynosi na zajęcia prezentacyjne, na pendrive/płyce CD, film lub wybrany fragment filmu, aby porównać go z tekstem pisany.

c) opracowanie

czas: około 45 – 90 min.

Przed rozpoczęciem pracy ustalają z nauczycielem w jakiej formie chcą opracować swój materiał. Czy to będzie scenopis, scenariusz, czy np. opis, jaki mógłby się znaleźć w książce, gdyby film powstał na jej podstawie.

d) prezentacja

czas: około 45 min.

Przedstawiciele poszczególnych grup prezentują przygotowane przez zespoły prace. Kolejno, najpierw odtwarzają na komputerze, rzutniku/tablicy interaktywnej wybrany fragment z filmu, a następnie odczytują napisany tekst odnoszący się do niej.

Po prezentacji nauczyciel zadaje pytania podsumowujące:

- *| *Jak myślicie, co jest łatwiejsze – stworzenie filmu na podstawie książki, czy książki na podstawie filmu?*
- *| *Co Wam sprawiło największą trudność?*
- *| *Na który etap z wybranej sceny poświęciliście najwięcej czasu podczas opisu?*
- *| *Czy widzicie siebie w przyszłości jako producentów lub reżyserów filmowych? Itd.*

* * *

7. PISANIE TO SZTUKA

czas: około 1,5 godziny + praca zdalna

Nauczyciel wydaje uczniom polecenie, aby dobrali się w takie same zespoły, jak przy poprzednim zadaniu. Następnie wprowadza uczestników w świat dramy:

Na poprzednich zajęciach przygotowaliście teksty wzorowane na scenie z filmu. To jeszcze nie koniec zabawy! Waszym zadaniem będzie przerobienie swoich tekstów na...mini sztuki teatralne!

a) przetworzenie tekstów na mini-sztuki teatralne

czas: około 45 – 90 min.

Zadaniem uczniów będzie przerobić napisane przez siebie teksty na mini-scenariusze teatralne, które następnie odegrają! Scenariusze nie muszą opierać się tylko na scenie z filmu. Uczniowie mogą wejść do świata fantazji i dopisać do istniejących tekstów własną historię. Wspólnie przypominają sobie, jakie są zasady pisania scenariusza do sztuki teatralnej i jakie powinien zawierać elementy. Scenariusz nie może być obszerny. Każda grupa przedstawia swoją mini-sztukę w ciągu 15 minut. Nauczyciel na przerobienie istniejących tekstów na mini-scenariusze przeznacza około 45-90 minut. Po skończonej pracy prowadzący ustala z uczniami termin występów.

II

REALIZACJA PROJEKTU c.d.

b| praca nad rekwizytami strojami i dekoracjami

czas: około 2 godzin – praca zdalna

Praca zdalna:

Poza zajęciami szkolnymi uczniowie przygotowują potrzebne stroje, dekoracje i rekwizyty, które będą potrzebne podczas przedstawień. Mogą także dopracować wcześniej napisany tekst sztuki.

***

III

PREZENTACJA PROJEKTU

8. PREZENTACJE MINI-SZTUK TEATRALNYCH

czas: około 1,5 godziny:

Nauczyciel przedstawia uczniom plan prac nad prezentacją sztuki. Wspólnie przygotowują się do próby generalnej, a także decydują, czy wystąpienia będą tylko dla kasy, czy dla szerszego grona. Mogą także przygotować plakaty i bilety na przedstawienie.

a| próby generalne

czas: około 45 min.

Dzień przed występami nauczyciel poświęca godzinę lekcyjną na próby generalne. Tego dnia uczniowie znają już swoje krótkie role, a także przynoszą gotowe rekwizyty, które po próbie układają w jednym miejscu.

b| przedstawianie mini-sztuk

czas: 90 min.

W klasie lub w wyznaczonym przez nauczyciela miejscu odbywają się przedstawienia. Każda z grup odgrywa scenkę według napisanego przez siebie scenariusza. Po skończeniu prezentacji nauczyciel gratuluje uczniom pomysłowości i odwagi, a także zadaje kilka pytań podsumowujących, np.

*| *Czy trudno było przerobić napisany wcześniej tekst na scenariusz teatralny?*

*| *Jakich środków artystycznych użyliście? Czy uwzględniliście didaskalia?*

*| *Jak oceniacie siebie w roli scenografów? Reżyserów? Itd.*

***

IV

OCENA PROJEKTU

9. PODSUMOWANIE PRACY NAD PROJEKTEM

czas: około 50 min.

Nauczyciel wraz z uczniami podsumowuje projekt. Wspólnie dyskutują nad poznanymi gatunkami tekstów oraz nad ćwiczeniami stanowiącymi dla nich doskonałą warsztat pisarski.

a) mapy myśli na temat gatunków tekstów

czas: 30 min.

Prowadzący dzieli klasę na dwie grupy – pierwszej przydziela temat: GATUNKI INFORMACYJNE, drugiej zaś – GATUNKI PUBLICYSTYCZNE. Zadaniem uczniów jest stworzenie map myśli, których celem jest uporządkowanie i utrwalenie informacji zdobytych podczas projektu (Załącznik 5 – jak tworzyć mapy myśli?).

b) czas na pytania

czas: 20 min.

Na końcu prowadzący zadaje pytania ogólne, np.:

- *| *Co najbardziej nam się podobało?*
- *| *Czego się nauczyliśmy?*
- *| *Co sprawiło nam największą trudność?*
- *| *Jak oceniamy rezultaty, które osiągnęliśmy?*

***

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW DO PROJEKTU

ZAŁĄCZNIK NR 1

GATUNKI I RODZAJE TEKSTÓW

ZAŁĄCZNIK NR 2

WSKAZÓWKI DOTYCZĄCE PISANIA TEKSTÓW

ZAŁĄCZNIK NR 3

TEKSTY DLA GRUP

ZAŁĄCZNIK NR 4

PRZYKŁADOWE TYTUŁY KSIĄŻEK

ZAŁĄCZNIK NR 5

JAK TWORZYĆ MAPY MYŚLI?

ZAŁĄCZNIK NR 1

GATUNKI I RODZAJE TEKSTÓW

GATUNKI
INFORMACYJNE

Gatunki informacyjne pełnią przede wszystkim funkcję powiadamiania. Pozwalają tekstom przekazywać wiadomości w sposób najbardziej zwarty i rzeczowy oraz możliwie najbliższy faktom, zjawiskom czy wydarzeniom. Dają możliwość rozszerzenia wiedzy odbiorcy o świecie. Należą do nich:

- *| **wzmianka** – najmniejszy gatunek informacyjny. Zawiera powiadomienie o pojedynczym fakcie lub wydarzeniu,
- *| **notatka** – jest odmianą wzmianki wzbogaconej o dodatkowe fakty szczegółowe. Cechą charakterystyczną notatki jest statystyczne wyliczenie tych faktów,
- *| **sprawozdanie** – prezentacja zdarzeń, które już się zakończyły i mają swój finał. Fakty przedstawiane są w sposób dynamiczny oraz w porządku czasowym,
- *| **relacja** – równoległa prezentacja zdarzeń, które trwają. Przekaz barwny, emocjonalny,
- *| **życiorys** – chronologiczne przedstawianie wydarzeń z życia postaci. Obowiązuje ograniczenie do istotnych dat i faktów,
- *| **sylwetka** – sposób prezentacji osób przez opis ich osobowości, a także wyglądu zewnętrznego, sposobu bycia, upodobań itd.,
- *| **kalendarium** – uporządkowane chronologicznie wzmianki lub notatki przekazujące informacje o zdarzeniach, jakie miały miejsce w ściśle określonym przedziale czasowym (tydzień, miesiąc, rok itd.),
- *| **przegląd prasy** – seria cytatów z najciekawszych materiałów zamieszczonych w innych mediach,
- *| **reportaż** – sprawozdanie dziennikarskie z prawdziwych wydarzeń, wzbogacone o dokładny opis środowiska, charakterystykę postaci oraz o wrażenia samego reportera,
- *| **wywiad** – rozmowa przeprowadzona przez dziennikarza z budzącą zainteresowanie osobą. Składa się z celowo formułowanych pytań i odpowiedzi.

GATUNKI
PUBLICYSTYCZNE

Gatunki publicystyczne podporządkowane są funkcji interpretacyjnej i perswazyjnej; służą wyjaśnianiu rzeczywistości. Pozwalają pogłębiać już posiadaną wiedzę oraz wywoływać intelektualne i emocjonalne reakcje na przedstawiane fakty:

- *| **komentarz** – wypowiedź publicystyczna o najwyższym stopniu aktualności i silnie zarysowanym stanowisku autora/autorów,
- *| **artykuł** – wypowiedź publicystyczna na aktualne w danym momencie tematy, w której wywód podporządkowany jest wyraźnie sformułowanym tezom,
- *| **esej** – obszerny utwór, swobodnie rozwijający i interpretujący jakieś zjawisko lub dociekający problemu. Charakteryzuje go niekonsekwentna erudycja, brak linearności, skojarzenia poetyckie, zaskakujące sformułowania, paradoksy oraz narracja liryczno-refleksyjna,
- *| **recenzja** – omówienie lub ocena jakiegoś faktu kulturalnego (wydania książki, wystawy, koncertu, spektaklu, filmu). Powinna zawierać skrótowe przedstawienie treści omawianego utworu,
- *| **felieton** – krótki utwór publicystyczny w lekkiej i dowcipnej formie, poruszający aktualne sprawy, także trudne i bulwersujące. Jest cykliczny i ma stałą pozycję w czasopiśmie i mediach elektronicznych,
- *| **dyskusja (debata)** – jest formą wywiadu, bierze w niej udział większa liczba osób reprezentująca różne stanowiska na dany temat. Istotną rolę pełni prowadzący.

ZAŁĄCZNIK NR 2

WSKAZÓWKI DOTYCZĄCE PISANIA TEKSTÓW

KILKA PORAD ZANIM ZACZNIESZ PISAĆ

- *| **Najważniejsze: Zaplanuj najpierw, co chcesz napisać!**
- *| **Zbuduj dobry tytuł.** Tytuł jest bardzo ważny, ponieważ jest czytany najuważniej i powinien informować, o czym tekst jest tekst, a przy tym zawierać słowa kluczowe.
- *| **Pisz zwięźle i konkretnie.**
- *| **Skup się na jednym problemie w całym tekście i jednym wątku w danym akapicie.**
- *| **Dawaj konkretne rozwiązania.**
- *| **Mniej pytań, więcej informacji.** Lepiej zdecydowanie dawać odpowiedzi, niż ciągle pytać, inaczej tymi pytaniami osaczysz i zniechęcisz czytelnika.
- *| **Zwracaj się na „ty”.** Lepiej zwracać się bezpośrednio do czytelnika – skrócisz dystans i nawiądziesz bliższą więź.
- *| **Stosuj czasowniki i czas teraźniejszy.**
- *| **Nie bój się ekspresji.** Tempo czytania będzie też przyjemniejsze.
- *| Zadbaj o estetykę tekstu – **formatuj tekst.**
- *| Poświęć trochę czasu na **sprawdzenie pisowni i ortografii.**
- *| Sprawdź jakie są zasady tworzenia tekstu w danym gatunku literackim

ZAŁĄCZNIK NR 3

TEKSTY DLA GRUP

TEKST DLA GRUPY 1
Reportaż – Spróbuj obudzić wyobraźnię autor: Tomek Lisiecki

Weźmy do ręki pierwszy lepszy reportaż. (...) Najchętniej przywołałbym przykład z prasy ekologicznej, ale nie udało mi się znaleźć w niej tekstu, który można by uznać za reportaż. Pierwszym spostrzeżeniem będzie uwaga, iż zawsze w reportażu występuje człowiek. Może to być grupa bądź pojedynczy bohater. Ale zawsze człowiek. Dlatego też dziennikarz decydujący się na pisanie reportażu musi być uważnym obserwatorem i cierpliwym słuchaczem. Dlaczego? Po pierwsze dlatego, że opisując czyjeś losy staje się pośrednio odpowiedzialny za nie. Po drugie zaś, specyfika tego gatunku dziennikarskiego ma to do siebie, że reportaż ma za zadanie prócz przedstawiania losów i wydarzeń – najprościej mówiąc – naprawianie świata. A taka rola wymaga wycucia.

Reportaż to gatunek wymierający. Moim zdaniem reportaże, których kiedyś było naprawdę dużo w radio, a przede wszystkim w gazetach, zostały zabite przez telewizję. Nauczaliśmy się oglądać obrazki, bo tak wygodniej. Czytając czy słuchając musimy sobie wyobrażać, a kiedy jeszcze widzimy – możemy wyobraźni pozwolić odpocząć. Jechałem ostatnio taksówką i w trakcie rozmowy na temat prasy i tego, jakie treści podaje, usłyszałem od taksówkarza: – *Wie pan, moja córka nie chce czytać ani książek, ani gazet, martwi mnie to, bo patrzy tylko w telewizor i coraz częściej zauważam, że ona nie ma wyobraźni.*

Trudno się z tym nie zgodzić. Dlatego też trzeba pisać reportaże. Ale jak?

Jeżeli wykazemy trochę elastyczności możemy spróbować zmierzyć się z reportażem i skonstruować go jak *show*. Może niektórych to przeraża, ale skoro żyjemy w czasach, w których rzeczywistość migoce jak teledysk...

Pamiętajmy o tym, że musimy zaciekawiać czytelników, aby skłonni byli poświęcić na czytanie naszego reportażu więcej czasu niż na informację. W tym celu musimy w temacie, którym się zajmujemy, znaleźć tzw. „haka narracyjnego”. Ów hak ma nie tylko zachęcić, ale również musi wiązać się bezpośrednio z treścią i charakterem całości tekstu. Do tego celu można posłużyć się anegdotą, cytatem czy też wstrząsającym faktem. Na tym jednak nie koniec. Skoro już udało się nam zaprosić do czytania, musimy teraz odpowiednio stopniując napięcie utrzymać zainteresowanie odbiorcy. W tym miejscu możemy pozwolić sobie na opisy otoczenia, niezbyt długi rys historyczny (przydatny często dla nakreślenia kontekstu wydarzenia), czy też przeciwstawić sobie opinie kilku stron wydarzenia, konfliktu, o ile takowy istnieje. Podstawowym celem przedstawiania faktów, wypowiedzi itd. jest zbudowanie pewnego obrazu, a co za tym idzie – wciągnięcie emocjonalne czytelnika w problem. Idealną umiejętnością, posiada ją niestety niewielu reportażyistów, jest stworzenie takiej sytuacji, w której czytelnik jest przeświadczony o tym, iż znajduje się w środku świata przedstawionego.

Kiedy zaczynałem podawać sprawdzoną receptę na reportaż, pisałem, że należy go skonstruować jak *show*. A co zwykle znajduje się na końcu *show*? Tak! Nic innego, jak wielki finał. Dlatego kiedy uznasz, że dłuższe czytanie zanudzi, kończ. Najlepiej udramatyzowaną, niedokończoną wypowiedzią. Dobrym pomysłem jest również zakończenie reportażu, który porusza społeczny czy też ekologiczny problem, podaniem pewnego rozwiązania. Skoro opisaliśmy historię protestu przeciwko budowie autostrady czy sprzeciwu lokalnej grupy ekologów wobec handlu egzotycznymi zwierzętami, to dlaczego nie zaproponować podjęcia pewnych kroków w celu zmiany sytuacji? Jedno jest pewne, jeżeli uznasz, że przedstawiłeś kompletny obraz sytuacji i powiedziałeś, co chciałeś – kończ!

Podczas wspomnianych już niejednokrotnie w tej książce warsztatów dla piszących do ZB, tematem reportażu miał być problem budowy w Bielsku-Białej spalarni odpadów szpitalnych.

ZAŁĄCZNIK NR 3

TEKSTY DLA GRUP

TEKST DLA GRUPY 1 c.d.

**Reportaż – Spróbuj
obudzić wyobraźnię**
autor: *Tomek Lisiecki*

Jednego dnia uczestnicy poznali sytuację, by móc napisać informację, a drugiego wyruszyli na ulice miasta w celu poszukiwania tematu na reportaż. Jedna z grup podczas burzy mózgów zaproponowała, by reportaż oprzeć o rozmowę z lokalnym biznesmenem zarabiającym na turystyce. Okazało się, że funkcjonowanie na tym terenie spalarni na tyle zatruje powietrze, że wczasowicze nie będą chcieli korzystać z domu wypoczynkowego, którego właścicielem był bohater. I to jest wątek, który niewątpliwie zainteresuje czytelników.

Źródło:

<http://www.zb.eco.pl/bzb/31/reportaz.htm>

TEKSTY DLA GRUPY 2

**1. Abecadło dziennikarza
pod red. Andrzeja
Niczyperyowicza**
autor: *Ewa Owsiany*

Dobry reportaż powstaje ze zdziwienia. Albo z oczarowania jakimś człowiekiem czy splotem zdarzeń. Może być, że z protestu. Czyli dlatego, że dziennikarz potrafi przejmować się i to nie tylko sobą.

**2. Reportaż – Spróbuj
obudzić wyobraźnię**
autor: *Tomek Lisiecki*

Reportaż – gatunek prozy publicystycznej, stanowiący żywy opis wydarzeń i faktów znanych autorowi z bezpośredniej obserwacji.

ZAŁĄCZNIK NR 4

PRZYKŁADOWE TYTUŁY KSIĄŻEK

PROPOZYCJE
KSIĄŻKOWETytuł nr 1: **TAJEMNICZA KSIĄŻKA**

Streszczenie:

Powieść opowiada o Oldze – nastolatce, która na ulicy znajduje książkę o tematyce dotyczącej magii. Niby normalna rzecz...a jednak. Bohaterka szuka właściciela książki. Bez skutku. Okazuje się, że jest nim...sama książka! Jak? Są ukryte w niej zaklęcia, których twórcą jest potężny mag, ukrywający się między stronicami...

Tytuł nr 2: **KOT BOB I JA**

Streszczenie:

Książka opowiada o mężczyźnie, który zagubił się w życiu. Po rozwodzie rodziców wpadł w nałóg i coraz bardziej tracił sens życia. Jego los odmienił rudy kot – Bob, który niespodziewanie pojawił się w jego mieszkaniu. Książka oparta jest na autentycznej historii.

Tytuł nr 3 : **FELIETON – PÓŁ ŻARTEM PÓŁ SERIO – CZYLI O ZMIANACH W SPOŁECZEŃSTWIE POLSKIM.**

Streszczenie:

Jest to krótki tekst opowiadający w żartobliwy sposób o zmianach zachodzących w społeczeństwie polskim na przestrzeni wieków, m.in. o grubiaństwie szlachty oraz przemianach, które miały miejsce w stanach szlacheckich.

Tytuł nr 4: **ESEJ – GWIAZDY HOLLYWOOD LAT 50. I 60. XX WIEKU**

Streszczenie:

Hollywood stanowi od 1914 roku spełnienie najskrytszych marzeń wszystkich aktorek i aktorów, a także producentów filmowych. Do 1960 roku powstawało niemal 400 filmów rocznie, w których zasłynęło wielu artystów, jak Audrey Hepburn, Elizabeth Taylor czy Gregory Peck. O tym też jest niniejszy esej – jakie filmy zasłynęły w Hollywood oraz które gwiazdy zawiadnęły „fabryką snów” – tego dowiesz się właśnie tutaj.

Tytuł nr 5 : **PAMIĘTNIKOWE ŻYCIE**

Streszczenie:

To powieść biograficzna opowiadająca historię Ani – dziewczyny chorej, ale jednocześnie zakochanej... Jak miłość wpłynie na dalsze jej losy, przekonajcie się czytając tę książkę.

ZAŁĄCZNIK NR 5

JAK TWORZYĆ MAPY MYŚLI?

MAPA MYŚLI
CO TO TAKIEGO?

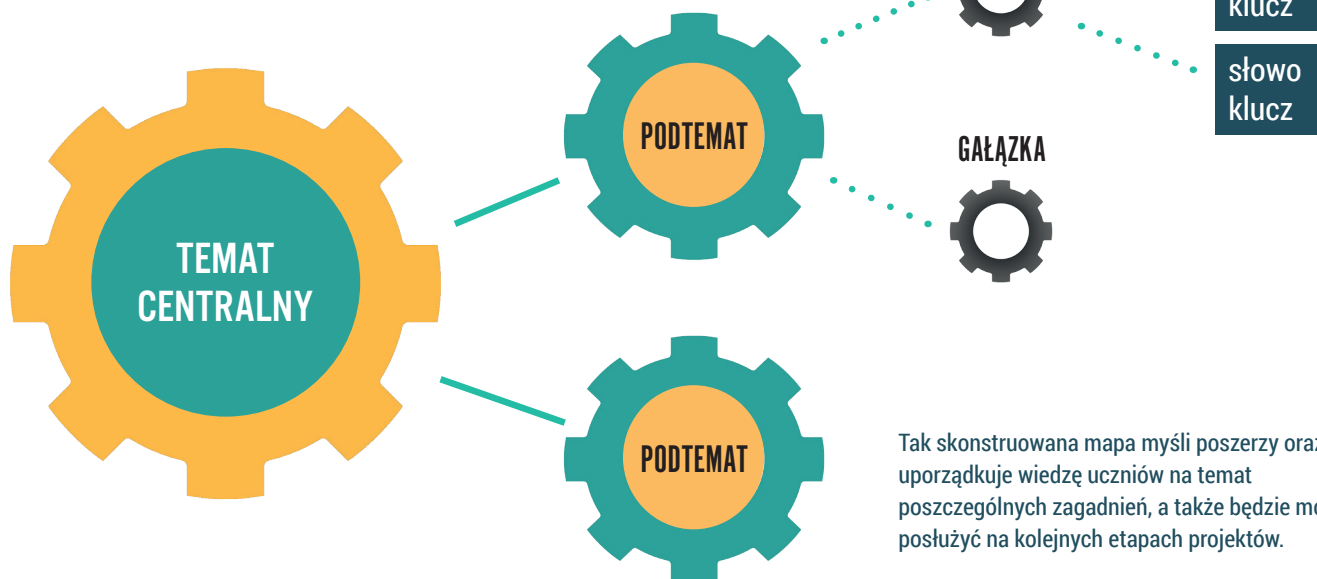
Mapa myśli to jedna z metod aktywizujących zwana inaczej mapą mentalną lub mapą mózgu. Jej celem jest graficzne przedstawienie skojarzeń oraz myśli związanych z danym tematem zajęć. Do takiego przedstawienia można użyć rysunków, fotografii, wycinków z artykułów prasowych itd.

ZASADY TWORZENIA
MAP MYŚLI

- *| Należy przygotować **dużą kartkę papieru** może też być brystol o rozmiarze **minimum A4**.
- *| **Na środku** tak przygotowanej karty należy **umieścić główny pomysł lub temat**, którego ma dotyczyć mapa myśli. Metodocy zalecają:
  - zapisać go w formie graficznej,
  - użyć do tego minimum trzech kolorów,
  - używać obrazów 3D, które pobudzają wyobraźnię uczniów.
- *| Do centralnego tematu mapy myśli **należy tworzyć odgałęzienia**, które stają się coraz drobniejsze, im znajdują się dalej od głównego zagadnienia. Mapę myśli można porównać do drzewa: konar stanowi trzon, główny temat pracy, na gałęziach znajdują się podtematy, gałązki to skojarzenia, zawierające coraz większą ilość informacji, zaś listki znajdują się na samym końcu – są to słowa – klucze, na których znajdują się dane szczegółowe.
- *| Warto pisać słowa najlepiej **DRUKOWANYMI LITERAMI**, dzięki czemu wszyscy będą mogli je odczytać. **Dobrze używać kolorów**, np. inny kolor dla oddzielnego tematu.

MAPA MYŚLI

Tak skonstruowana mapa myśli poszerzy oraz uporządkuje wiedzę uczniów na temat poszczególnych zagadnień, a także będzie mogła posłużyć na kolejnych etapach projektów.

ZAŁĄCZNIK NR 5

JAK TWORZYĆ MAPY MYŚLI?

MAPY MYŚLI RYSOWANE RĘCZNIE CZY W PROGRAMIE?

Mapy myśli **można tworzyć ręcznie** rysując na papierze lub w przestrzeni np. na ścianie poprzez **przyklejanie kolejnych kolorowych karteczek i tworzenie połączeń między nimi za pomocą sznurka lub nici**.

Takie mapy pobudzają kreatywność i lepiej pozwalają zapamiętać informacje.

Do tworzenia map myśli **powstało także wiele programów komputerowych** dla tych, którzy lubią mieć materiały w jednym miejscu i szybko oraz sprawnie dzielić się nimi z innymi.

Oto kilka programów, w których możecie tworzyć mapy myśli:

*| **Freemind** – <https://www.dobreprogramy.pl/FreeMind,Program,Windows,20787.html>

*| **Mindomo** – <https://www.mindomo.com>

*| **iMindMap** – <https://imindmap.com/>

*| **Tony Buzan** – <http://www.tonybuzan.com/>

*| **Xmind** – <http://www.xmind.net/>

Wszystkie programy do map myśli działają bardzo podobnie. Tworzą mapę myśli, której gałęzie są automatycznie ustawiane wokół centrum. Jedynie mapa myśli zrobiona w iMindMapie wygląda trochę inaczej. Tutaj można dowolnie kształtować wygląd rozgałęzień.